

**Mesajul
președintelui României, Traian Băsescu,
în fața Camerelor Reunite ale Parlamentului României
(24 septembrie 2008)**

Doamnelor și domnilor deputați și senatori,
Dragi români,

Ne aflăm înaintea începerii campaniei electorale pentru alegerile parlamentare. Suntem, altfel spus, la sfârșitul și începutul unor importante cicluri politice. Consider că este datoria Președintelui României să facă o evaluare a situației actuale și a perspectivelor României.

În ianuarie 2007, ne-am bucurat cu toții de finalizarea cu succes a procesului de aderare a României la Uniunea Europeană. Fiecare român a sperat ca acest moment să însemne atât o îmbunătățire în viața sa personală, cât și o îmbunătățire la nivelul calității guvernării și a relației dintre Stat și cetățean. În același timp, cu toții am știut că aderarea la structurile europene este doar începutul eforturilor noastre și nu sfârșitul lor. De altfel, în mesajul către Parlament, din iunie 2006, am abordat pe larg acest aspect.

Trecem de la etapa istorică a tranziției spre democrație și economie de piață, la etapa dezvoltării economice eficiente, a consolidării democrației în România ca Stat Membru al Uniunii Europene.

Este nevoie de o nouă viziune. Sunt necesare noi obiective, noi instrumente și mecanisme ale guvernării democratice, precum și noi motivații, noi atitudini și noi comportamente.

Vreau să semnaliez astăzi câteva probleme care prezintă riscuri la adresa dezvoltării țării și cărora partidele sunt chemate să le propună soluții chiar și în campania care urmează.

La aproape doi ani de la intrarea în Uniunea Europeană, observăm progrese în multe domenii.

Pentru al nouălea an consecutiv, înregistrăm creștere economică susținută. În perioada 2000-2007, Produsul Intern Brut a crescut în medie cu 5,6 la sută. Principalii piloni ai creșterii economice au fost consumul privat și investițiile. Sectorul privat reprezintă peste 70% din Produsul Intern Brut. Pentru această performanță țin să mulțumesc guvernelor pentru că au creat un mediu de afaceri corespunzător și comunității de afaceri pentru performanțele directe realizate.

Inflația a coborât sub două cifre. Structura economiei începe să dea semne de modernizare. Spre exemplu, sectorul serviciilor a ajuns să contribuie cu 50 la sută la formarea Produsului Intern Brut. Cele mai bune performanțe s-au înregistrat în sectoarele în care capitalul străin are o pondere mare, acesta generând infuzie de noi tehnologii. Statutul de membru al

Uniunii Europene a reprezentat un catalizator pentru atragerea investițiilor străine directe și o garanție puternică pentru investitori.

Începând cu anul 2003, reforma sistemului judiciar a fost accelerată. Organismele de monitorizare ale Comisiei Europene au apreciat reformele din Justiție cu scopul de a asigura independența sistemului judiciar. În același timp, dosare a trei miniștri și a 14 parlamentari se află în instanță. O performanță care probează că Justiția a început să devină eficientă.

Totuși, mai sunt multe de făcut în domeniul justiției. Cel mai bun indicator al gradului de satisfacție este dat de încrederea populației în sistemul judiciar. Această încredere este încă scăzută, și pentru faptul că justiția a devenit pentru mulți cetățeni prea complicată, prea scumpă, aproape un lux, pe care mulți cetățeni nu și-l mai pot permite.

Un alt element pozitiv al acestor ani este capacitatea oamenilor politici de a se mobiliza și de a da un răspuns coerent în momente dificile. Mă gândesc în primul rând la momentul proclamării unilaterale a independenței provinciei Kosovo. Atunci toate partidele au susținut poziția statului român, care nu a recunoscut acest act unilateral, la fel ca și alte state membre Uniunii Europene și NATO. Parlamentul României a fost solidar cu această poziție care s-a dovedit corectă, mai ales după izbucnirea conflictului din Georgia.

Un alt moment de recunoaștere comună a unui obiectiv de interes național a fost semnarea de către toate partidele parlamentare a Pactului Național pentru Educație, la care au aderat ulterior și organizații ale societății civile, inclusiv sindicate din învățământ. Realizarea acestui document a demonstrat că actorii politici și sociali recunosc necesitatea unei schimbări importante în domeniul educației și doresc ca direcțiile principale de acțiune să nu fie puse în discuție la fiecare schimbare de Guvern.

Din punctul de vedere al necesității apropiierii politicianilor de alegători, un eveniment foarte important este introducerea votului uninominal, chiar dacă nu conform variantei dorite de cetățeni la referendumul din noiembrie 2007.

Adoptarea unui nou mod de alegere a parlamentarilor este un pas înainte către reformarea clasei politice, pas care dovedește că nevoia de schimbare este recunoscută, inclusiv de către oamenii politici. Aici exprim regretul ca Hotărârea Guvernului prin care se stabilesc colegiile electorale pare a nu respecta rigorile legii, ceea ce perilează chiar introducerea noului sistem de vot și poate genera confuzie.

În ciuda acestor evoluții pozitive, cetățeanii români nu se pot declara mulțumiți de situația generală.

Aderarea la Uniunea Europeană a mărit numărul oportunităților pentru români. Totuși, foarte mulți dintre cetățeni sunt excluși, încă, de la aceste beneficii. Trebuie să recunoaștem că România rămâne o țară a contrastelor.

Stimați parlamentari,

România are două deficite majore. Un deficit de alocare eficientă a resurselor și un deficit de democrație. Unul îl determină pe celălalt și invers.

Pentru că nu alocăm eficient resursele, nu reușim să consolidăm statul democratic. Pe de altă parte, pentru că nu avem suficientă democrație politică, economică și socială, nu reușim să alocăm și să utilizăm eficient resursele. Ca urmare, în viața sa publică și privată, cetățeanul pierde pe toate planurile – politic, economic, social și cultural.

Acest impas al României este ilustrat de realitățile din țară. În principal, eficiența economică și nivelul de trai sunt mult mai mici în România comparativ cu majoritatea statelor Uniunii Europene. Produsul Intern Brut pe locuitor din România nu reprezintă decât circa 40 la sută din media europeană. Intensitatea energetică este, de asemenea, foarte mare. Din acest ultim punct de vedere ne aflăm pe penultimul loc în Uniunea Europeană.

Structura economiei este una dintre cele mai înapoiate din cadrul Uniunii. 30 la sută din populația ocupată a țării lucrează în agricultură, ceea ce înseamnă cel puțin de două ori mai mult decât în restul statelor membre. Practic, productivitatea muncii din agricultură și randamentele la hectar sunt foarte mici. Spre exemplu, în anul 2005, în domeniul cerealiilor - în care România are cele mai bune condiții naturale din Europa - producția medie de porumb la hectar a fost de circa 3.950 kg, în timp ce în Germania a fost de peste 9.200 de kg. În concluzie, România alocă ineficient cel mai important factor de producție: mâna de lucru.

Înregistrăm mari discrepante de dezvoltare teritorială. Astfel, Produsul Intern Brut pe locuitor în regiunea București-Ilfov este 16760 euro, de trei ori mai mare decât cel din zona Moldovei de Nord Est, unde Produsul Intern Brut pe locuitor este de numai 5430 euro. În același timp, șase din regiunile României fac parte din grupul celor mai puțin dezvoltate 15 regiuni ale Uniunii Europene.

Inregistrăm și evoluții îngrijorătoare ale unor indicatori care reflectă nevoia urgentă de reforme structurale. Am în vedere, în principal, deficitul de cont curent și deficitul comercial.

În concluzie, în condițiile în care România este o țară relativ dotată cu factori de producție naturali – petrol, gaze naturale, cărbuni, uraniu, diverse minereuri feroase și neferoase, bazin hidrografic și cele mai bune condiții naturale pentru agricultură din Europa – cele de mai sus susțin ideea că irosim resursele, că le alocăm și le utilizăm ineficient.

Problemele noastre sunt deci, cu ce eficiență, cum și spre ce obiective alocăm resursele. A depăși această stare de fapt înseamnă a crește semnificativ – nu doar a ameliora – productivitatea muncii, singura bază economică solidă pentru a spori nivelul de trai și calitatea vieții.

Creșterea productivității muncii și, pe această bază, a nivelului de trai - în condițiile recuperării decalajelor față de media Uniunii Europene – trebuie să fie un obiectiv strategic al tuturor guvernelor, al tuturor oamenilor politici, în următorii 15-20 de ani.

România are nevoie de timp pentru a realiza un salt în eficiență. Este necesar – dar, nu și suficient - să ne propunem creștere economică mare: de 5-7 la sută anual. Trebuie fixate, însă, și obiective strategice de natură structurală, calitative, a căror atingere presupune perioade mari de acțiune coerentă.

Doamnelor și Domnilor,

Rezerva strategică de eficiență a României este la țară, în mediul rural!

Consider că este necesar și posibil să atingem obiectivul strategic de reducere a ponderii populației ocupate în sectorul agricol, la 10-15 la sută, la orizontul anilor 2015-2020. Adică înjumătățirea gradului de ocupare în agricultură în următorii 10-15 ani, prin preluarea forței de muncă de către alte domenii. Și aceasta în condițiile creșterii ratei de ocupare la nivelul de 70 la sută - conform orientărilor actuale ale Uniunii Europene – ceea ce înseamnă creare

de locuri de muncă în alte sectoare, mai ales în servicii. O modificare structurală de asemenea alocării și utilizării eficiente a mâinii de lucru în România. Înseamnă îmbunătățirea semnificativă a calității locurilor de muncă și, implicit, a veniturilor cetățenilor. Ar fi a doua tranziție a României, tranziția spre o structură modernă a economiei, spre eficiență, spre nivel de trai mai înalt. Ea ar fi în favoarea tuturor – dar, în mod direct, în favoarea locuitorilor satelor, adică în favoarea a 45 la sută din populația țării. Reducerea locurilor de muncă în agricultură și generarea acestora în alte sectoare presupune un efort uriaș de planificare strategică. Pentru a realiza această modernizare calitativă a structurii locurilor de muncă din zona rurală este necesar să crească randamentele și productivitatea muncii în agricultură, să se urbanizeze satele, să se creeze întreprinderi – mai ales mici și mijlocii – în satele urbanizate. Trebuie o nouă concepție practică în dezvoltarea locală și regională – bazată pe descentralizare și dezvoltare policentrică.

Un al doilea obiectiv strategic al României este adoptarea monedei euro, în 2014 – ceea ce presupune, de asemenea, îndeplinirea riguroasă a unor obiective în anii premergători, care vor acoperi activitatea guvernamentală din două cicluri electorale. În principal, am în vedere îndeplinirea Obiectivului pe Termen Mediu din Programul de Convergență, în anul 2011 – respectiv, deficit structural de 0,9 la sută din Produsul Intern Brut –, pentru ca România să fie acceptată, în 2012, în Mecanismul Ratei de Schimb 2, ceea ce reprezintă o condiționalitate pentru adoptarea euro în anul 2014.

Acesta are o importanță strategică deosebită și în susținerea obiectivului de reducere a locurilor de muncă în agricultură, mai ales dacă avem în vedere accesul României la fondurile europene pentru dezvoltarea agriculturii, a regiunilor sau a infrastructurilor de transport, care vor fi prevăzute în viitoarea Perspectivă Financiară a Uniunii Europene pentru perioada 2014 – 2020.

Un al treilea obiectiv strategic al României consider că trebuie să fie diminuarea și chiar inversarea tendinței de scădere a numărului populației României. Față de situația pe care o înregistram acum 18 ani suntem mai puțini cu aproape 1,5 milioane de locuitori. România va avea circa 16,7 milioane locuitori, în anul 2050, doar 11,9 milioane, în 2075 iar în anul 2100 doar 8,5 milioane locuitori, dacă natalitatea se menține la nivelul actual. Urmează, deci, 100 de ani de presiune demografică în România!

Trebuie să privim în perspectivă și să pregătim România pentru o lungă perioadă de îmbătrânire a populației - în care se va reduce populația activă și va crește raportul de dependență economică, adică, de exemplu, în 2050, la 100 de persoane active vor reveni 145 de persoane inactice (copii, adolescenți și vârstnici). Cu atât mai mult, problema eficienței este importantă și urgentă pentru România.

Soluțiile la problema demografică trebuie adoptate cât mai repede și implică o mare capacitate de planificare strategică, deoarece, în politicile demografice se intersectează ansamblul politicilor publice.

Creșterea natalității presupune reconciliere între viața de familie și cea profesională, flexibilitatea pieței muncii pentru a stimula angajarea mamelor, stimularea nașterii, mai ales a celui de-al doilea copil și multe altele.

Astăzi, însă, de exemplu, nu există servicii pentru mamă și copil. În ciuda unei crize acute care se menține cu privire la locurile necesare pentru învățământul preșcolar, numărul de unități de învățământ preșcolar stagnează.

În ceea ce privește fenomenul îmbătrânirii, există rigidități ale pieței muncii care împiedică prelungirea vieții active, vârsta de pensionare este prea redusă, persistă îndoiele majore cu privire la sustenabilitatea sistemelor de pensii, iar sistemul de sănătate este departe de a asigura un efect cât mai mare în termeni de număr de ani de viață salvați.

Am identificat câteva obiective strategice ale dezvoltării economico-sociale care trebuie luate în considerare în scopul creșterii eficienței României. Atingerea lor necesită acțiuni coerente și continuate, pe termen mediu și lung - și, deci, nu mai pot fi tratate numai din perspectiva îngustă a ciclului electoral și de guvernare de 4-5 ani.

Slăbiciuni actuale majore ale instituțiilor statului pun, însă, sub semnul întrebării capacitatea României de a planifica și a acționa strategic, de a avea coerență în fixarea de obiective, acțiuni și resurse bugetare.

De exemplu, așa cum a fost condus mix-ul de politici bugetare, în 2007 și 2008, avem motive serioase de îngrijorare în legătură cu perspectiva respectării calendarului pentru adoptarea monedei euro.

Motivul – aplicarea unor politici fiscal-bugetare care nu susțin politica monetară restrictivă și măresc riscul de derapaje macroeconomice, cărora li se asociază riscul măririi deficitului bugetar, riscul „supraîncălzirii” economiei, cheltuieli curente prea mari sau creșteri ale salariilor mai rapide decât cele ale productivității muncii. România are nevoie de creșterea coerenței și predictibilității bugetare și de bugete multianuale.

Să nu uităm, însă, că la începutul anului 2008 am modificat substanțial Legea bugetului, la nici două luni după ce acesta fusese votată în Parlament, iar până în prezent au mai existat alte trei rectificări ale bugetului de stat. Despre ce planificare multianuală putem vorbi, când noi nu avem capacitatea planificării bugetului pentru un singur an? Remarc, de asemenea, că beneficiul creșterii economice a fost orientat spre consum – cu riscul reaprinderii inflației - în detrimentul unor proiecte de investiții, cum ar fi: autostrazi, Reactorul 3 de la Cernavodă, extinderea Aeroportului Internațional de la Otopeni.

Ce speranțe să avem că va fi respectat calendarul adoptării euro? Ce încredere să avem că vom asigura sustenabilitatea sistemelor de pensii pe termen lung, astfel încât să preîntâmpinăm efectele nefavorabile ale îmbătrânirii populației?

Situații similare regăsim și în alte domenii relevante pentru atingerea obiectivelor amintite. Am în vedere educația, sănătatea și absorbția fondurilor europene.

Pentru a atinge obiectivul de reducere radicală a locurilor de muncă în agricultură, de exemplu, efortul cel mai mare trebuie depus în domeniul educației. Educația trebuie să asigure oferta de calificare necesară în condițiile în care conținutul muncii în agricultură se va modifica, iar mai mult de un milion de locuri de muncă din agricultură se vor transfera spre alte ramuri, care valorifică mai bine potențialul uman. Așa cum am subliniat și la lansarea diagnosticului asupra sistemului de educație din România, tabloul general este, însă, îngrijorător, iar tendințele nu sunt încurajatoare. Sistemul prezintă multiple deficiențe, în pofida faptului că, după mulți ani de subfinanțare, bugetul educației a ajuns la 6 la sută din Produsul Intern Brut – respectiv, la aproximativ 8 miliarde de euro.

Sistemul de învățământ actual este inechitabil. Apartenența la mediul rural se asociază cu dezavantaje majore: actualmente doar 25% dintre elevii din mediul rural ajung să urmeze liceul.

Sistemul are și alte deficiențe. Sistemul de învățământ este nerelevant în raport cu economia și societatea viitorului. Poziționarea României la cei cinci indicatori ai economiei cunoașterii, așa-numiții „*indicatori Lisabona*”, este mult sub nivelul european. Numărul de copii care abandonează școala este mult mai mare decât în restul Uniunii Europene. De asemenea, ponderea elevilor de 15 ani care nu reușesc să atingă nici măcar nivelul cel mai scăzut de performanță este dublă în România față de media Uniunii Europene.

Performanțele generale ale elevilor români se află mult sub media internațională. La testările internaționale PIRLS publicate în 2007, România se situează pe locul 36 din 45 de țări evaluate. Rezultatele testărilor sunt cu atât mai slabe cu cât asistăm la o scădere notabilă față de rezultatele obținute în anul 2004. Aici avem o mare inadvertență: între dublarea sumelor alocate educației și deprecierea calității sistemului de educație.

Referitor la sistemul de sănătate, România se află pe unul dintre ultimele locuri din Uniunea Europeană sub aspectul stării de sănătate a populației. Mortalitatea infantilă este cea mai ridicată din Uniunea Europeană, fiind de șase ori mai mare decât în Suedia și de trei ori mai mare decât în Ungaria. Boli aproape eradicate de mult în alte state ale Uniunii Europene, continuă să afecteze un număr mare de români. Numărul medicilor raportat la mia de locuitori în România este unul dintre cele mai mici din Uniunea Europeană.

În plus, sistemul este inechitabil pentru că accesul la îngrijire medicală este mai dificil pentru populația săracă și pentru cea din mediul rural, unde avem de 3 ori mai puțini medici decât în mediul urban. Circa 100 de localități sunt lipsite total de asistență medicală.

Sistemul se caracterizează prin ineficiență și lipsă de transparență în utilizarea resurselor. Deși, practic, resursele financiare alocate, ca și la educație, s-au dublat - de la cca. 3 miliarde euro, în anul 2004, la aproape 6 miliarde euro, în anul 2008, ajungând să reprezinte 4,1 la sută din Produsul Intern Brut - lipsurile din sistem continuă să persiste și chiar să se acutizeze.

Cetățeanul nu dispune, încă, de informații care să îi permită să ia decizii corecte atunci când alege un furnizor de servicii de sănătate, în condițiile în care acesta ar trebui să își bazeze decizia pe date publice privind performanța unităților sanitare, numărul de operații de un anumit fel, numărul de complicații sau gradul de satisfacție a pacienților. Înregistrăm o creștere a migrației absolvenților și a personalului medical spre alte profesii și spre alte țări – fapt ce reduce eficiența procesului educațional și generează deficit de personal în sistemul de sănătate.

O dovadă elocventă de administrare ineficientă a resurselor și de lipsă de capacitate de planificare strategică avem în domeniul absorbției de fonduri europene. De la începutul anului 2008 avem la dispoziție numai din avans peste 1 miliard de euro, fonduri structurale și de coeziune, dar suntem în situația inadmisibilă de a constata că nu avem suficiente proiecte pregătite care să valorifice cât mai bine aceste fonduri. Această reacție întârziată este greu de înțeles mai ales în unele domenii care reprezintă prioritate absolută pentru dezvoltarea României, cum este cel al infrastructurilor de transport.

Infrastructura de transport este crucială pentru dezvoltarea României, din perspectiva a cel puțin două aspecte. În primul rând, lipsa acestei infrastructuri, mai ales a celei rutiere, a ajuns o frână în calea dezvoltării economice și sociale. În al doilea rând, lipsa acestei infrastructuri este o frână în conectarea eficientă a României la Uniunea Europeană și la alte axe de transport transcontinental în care România și Uniunea Europeană au interese strategice. Pornind de la aceste considerente, remarc gravitatea faptului că, până la acest moment, nu a fost transmis Comisiei Europene niciun proiect major în domeniul

transporturilor - ceea ce înseamnă că România nu a fost capabilă să atragă nici măcar un euro din cele peste 5.5 miliarde de euro care pot fi utilizate, în construcția de autostrăzi.

Dacă avem în vedere faptul că mai sunt întârzieri inclusiv în utilizarea fondurilor de preaderare (aproape 600 milioane euro din programul ISPA nu sunt încă cheltuiți), constatăm că sunt mai multe domenii unde sunt deficiențe greu de justificat. Capacitatea administrativă deficitară la nivelul unor instituții responsabile, atât la nivel central, cât și local este un efect al lipsei de reformă în administrația publică.

Am așteptat aderarea noastră la Uniunea Europeană ca pe o șansă imensă pentru crearea unui sistem agricol performant și pentru dezvoltarea zonelor rurale din România. Este o realitate că, deși suntem în Uniunea Europeană, o mare parte din populația rurală nu beneficiază de condițiile minime necesare unui trai decent: apă curentă și canalizare.

Din punct de vedere financiar, asistenței primite până în anul 2007 i s-au adăugat 13,5 miliarde de euro de care putem beneficia până în anul 2013. Dar și aici sunt întârzieri, nici până acum nu s-a făcut plata integrală a subvențiilor în contul anului 2007, ceea ce afectează producătorii și penalizează bugetul național. Din cauza întârzierii cu peste un an în aplicarea Programului Național de Dezvoltare Rurală, din cele aproape 1,8 miliarde de euro pe care am fi fost îndreptățiți să-i primim în perioada 2007 – 2008, până în prezent nu s-a cheltuit nici un euro.

Avem întârzieri mari și în cheltuirea fondurilor de pre-aderare SAPARD. În eventualitatea în care Comisia nu va agreea o prelungire pentru perioada anterioară aderării, România ar putea pierde sume importante. Anul acesta s-au cheltuit doar circa 90 milioane euro, din cei peste 345 milioane care mai sunt de cheltuit. Principalele motive țin de capacitatea instituțională a Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit.

Aceste exemple demonstrează că trebuie acționat urgent și responsabil pentru accelerarea reformei statului și a instituțiilor, în scopul de a crește capacitatea de a aloca eficient resurse și de a planifica strategic, dar și de a-l apropia statul de realitățile oamenilor.

În acest sens, în primul rând este nevoie să ne definim organizarea instituțională pornind de la o abordare clară a rolului statului în economie. Avem nevoie de mai multă concurență. Ca urmare, este esențial să avem un sistem integrat de piețe funcționale. Să dăm libertate mai mare sectorului privat - care, oricum, produce mai mult de 70 la sută din Produsul Intern Brut. Este loc pentru mai multă concurență în energie, în aprovizionarea cu apă a populației, irigații, achiziții publice sau consultanță pentru proiecte finanțate prin fonduri publice. Ca urmare, să limităm intervenția statului numai la cazurile de eșec de piață. Statul să se ocupe de planificare strategică, de reglementare, de bunuri publice, de protecția socială.

În al doilea rând, este nevoie de raționalizare instituțională. Avem un mare număr de agenții, de autorități, oficii etc. Avem multă birocrație - aprobări, avizări, autorizări și altele - care generează ușor rente pentru funcționari. Acesta este cel mai mare pericol al sistemului instituțional românesc. Rentele în instituțiile de stat, dacă nu sunt eliminate, pot orienta evoluția statului român spre un stat discreționar. Un stat fără reguli, fără proceduri, fără obiective strategice, fără suport social și care nu crează oportunități și bunăstare pentru toți cetățenii săi. Un stat care favorizează corupția și afectează grav atât eficiența cât și democrația.

Astăzi, deficitul de democrație se manifestă, în primul rând, prin faptul că instituțiile publice nu funcționează plecând de la respectul intereselor și protejarea drepturilor fiecăruia dintre cetățenii români. Acest deficit de democrație poate fi observat în mai multe domenii:

întârzierea descentralizării, problema capacității reduse de combatere a infracționalității în general și corupția sau dificultatea cooperării între puterile Statului.

În momentul actual nu putem vorbi despre democrație funcțională atunci când Curtea Constituțională devine principalul arbitru al scenei politice. De asemenea, nu putem vorbi despre o bună guvernare și despre transparență în viața politică, în condițiile în care nu există o majoritate parlamentară care să-și asume public acțiunea guvernamentală.

Putem spune că, după data aderării la Uniunea Europeană, a devenit evidentă nevoia unei schimbări de natură constituțională, care să permită modernizarea instituțiilor și adaptarea României la noul său statut.

Românii privesc cu îngrijorare modul de funcționare și de colaborare între principalele instituții ale statului român. Regimul are sincope sau produce crize. Cel mai grav eveniment a fost cel al suspendării abuzive din funcție a Președintelui României. Momentul a fost depășit în mod democratic datorită rezultatului referendumului de demitere a Președintelui. Criza de încredere și de legitimitate nu a fost însă depășită.

Deficitul de democrație nu poate fi corectat decât prin dialog, cooperare și voința politică de schimbare. Cooperarea este posibilă numai când dezbateră este sinceră, iar într-o dezbatere sinceră Președintele nu trebuie să fie în mod automat apărătorul unei Republici prezidențiale, așa cum parlamentarii nu trebuie să fie automat partizanii republicii parlamentare, iar senatorii nu trebuie să fie neapărat apărătorii actualului sistem bicameral.

Chiar dacă există rețineri față de schimbări instituționale, aceste schimbări sunt necesare și rămân singura soluție pentru a depăși actualul deficit de democrație și de bună guvernare.

În anii care urmează trebuie să imaginăm instituții care să nu genereze blocaje, instituții care să încurajeze buna guvernare, eficiența și democrația.

Incapacitatea de a promova o reală descentralizare este dovedită de faptul că legea cadru a descentralizării din 2006 a rămas doar un fundal legal lipsit de conținut. Cea mai mare parte a serviciilor publice rămân, prin intermediul serviciilor deconcentrate, la cheremul birocratilor sau al rețelelor de influență politică din București. S-a ajuns la situația absurdă ca o bună parte din deciziile adoptate în ședințele de guvern să fie simple transferuri de proprietăți între diferite componente ale administrației publice. Nu numai că descentralizarea a bătut pasul pe loc în ultimii ani, dar în 2008 am înregistrat chiar un regres: formula automată de alocare a fondurilor de reechilibrare între localitățile unui județ a fost abolită și am revenit la puterea arbitrară a consiliilor județene. Arbitrare, cu tot cortegiul lor de abuzuri, rămân și multe din deciziile privind alocarea fondurilor de la nivel central pentru diferite localități. Această situație adâncește discrepanțele între diverse zone ale țării, menținând localități cu potențial extraordinar la periferia societății. S-a ajuns la adevărate linii de demarcație socială ca urmare a alocării arbitrare de fonduri.

Un scop primordial al instituțiilor statului este protejarea simplului cetățean de orice abuz. Iar principalul abuz cu care se confruntă românii în fiecare zi rămâne corupția. Corupția diminuează încrederea românilor în viabilitatea Statului de drept, iar incapacitatea instituțiilor statului de a răspunde acestui fenomen a ajuns să pună sub semnul întrebării chiar corectitudinea admiterii României în Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007.

În acest context, vreau să amintesc Raportul Comisiei Europene asupra sistemului judiciar din România. Îi cunoașteți conținutul, le-am discutat în cadrul consultărilor de la Cotroceni. Aș vrea însă să remarc limbajul dublu al unor politicieni, care au încercat constant să

blocheze cursul justiției, tolerând - într-un stat membru al Uniunii Europene – existența a două categorii de cetățeni: cei cu protecție politică și cei fără protecție politică în fața actului de justiție. Așa cum recomandă și Comisia Europeană, cred că este important ca Parlamentul să demonstreze un angajament neechivoc față de eradicarea corupției la nivel înalt și să nu blocheze activitatea justiției.

Luna trecută, la întâlnirea cu reprezentanții partidelor parlamentare, am fost toți de acord să punem umărul împreună pentru ca, în vara anului 2009, România să iasă de sub monitorizarea Comisiei Europene în privința justiției. Pentru aceasta este nevoie să păstrăm toate progresele obținute și să corectăm deficiențele sistemului. Responsabilitatea revine în principal partidelor, dar angajamentul acestora nu numai că nu a fost demonstrat, ci a fost infirmat de acțiunile ulterioare – prin inițiative de modificare a elementelor pozitive constatate chiar de către Comisia Europeană în ceea ce privește sistemul judiciar din România. Această situație are efecte asupra credibilității României în cadrul Uniunii Europene. Insist să susțineți și dumneavoastră angajamentele asumate de România și să îi respectați pe partenerii noștri europeni.

Vreau să reamintesc că noi am acceptat Clauza de salvagardare pe Justiție, pentru a intra în Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007. Practic noi am acceptat ceea ce ni se întâmplă: monitorizare.

Nu în ultimul rând, în ceea ce privește ordinea publică, asistăm cu toții la o lipsă cronică de autoritate a instituțiilor cu responsabilități în domeniu. Instituțiile nu trebuie să mai tolereze comportamentul violent. Statisticile ne spun că în ultimii ani a crescut în mod îngrijorător numărul infracțiunilor de omor și vătămare corporală cu folosirea armelor. Astfel, în anul 2008 numărul infracțiunilor cu violență în care s-au folosit arme a înregistrat o creștere de aproape două ori.

În același timp, în unele localități, inclusiv localități mari sau cartiere ale acestora, autoritatea publică este, adesea, absentă sau total ineficientă, zonele fiind controlate de grupuri infracționale, clanuri de tip mafiot sau găști de cartier, context în care fenomenul impunerii abuzive a taxelor de protecție ia amploare. Astfel de comportamente trebuie să dispară!

Amplificarea criminalității este, însă, un fenomen mai general. El determină o creștere semnificativă a gradului de insecuritate a cetățenilor. Spre exemplu, în primele 7 luni ale anului în curs, totalul infracțiunilor sesizate a crescut cu aproape 20 la sută față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

Tot pe fondul lipsei de autoritate a instituțiilor statului se petrece și distrugerea patrimoniului construit și a celui natural. Nu putem permite ca patrimoniul să fie victima corupției administrative și a nerespectării legii. Am semnalat această problemă în 2005, prezentând-o ca o „*problemă de securitate națională*” și atrăgând atenția asupra importanței faptului de a avea o strategie coerentă și o mai bună implementare a politicilor în domeniu. Din păcate, în continuare legea nu este nici aplicată, nici îmbunătățită. În domeniul patrimoniului natural, observăm continuarea exploatarea irațională și ilegală a pădurilor, precum și deficiențe grave la nivelul protejării ariilor naturale, al păstrării biodiversității și a echilibrului ecologic.

Doamnelor și domnilor parlamentari,

Campania electorală mă aștept să fie ocazia confruntării între programe politice. Ele trebuie să răspundă provocărilor, sfidărilor cărora România le va face față atât în viitorul imediat, dar și pe termen mediu și lung. Cred însă că soluțiile la aceste sfidări trebuie să ia în seamă

atât nevoia de eficiență, de democrație, cât și de creștere a încrederii în stat și a autorității acestuia.

Problemele României au nevoie de soluții realiste, nu de promisiuni demagogice care riscă să pună în pericol și pașii înaintea făcuți până acum. Sunt convins că mentalitatea clasei politice poate evolua.

Îmi exprim convingerea că românii îi vor alege pe cei ce pot cel mai bine să facă față sfidărilor, pe cei care vor putea să înlăture cauzele pe care le-am enumerat și care întârzie modernizarea României.

Personal, voi conlucra cu orice Guvern care răspunde priorităților României de azi, care nu este dependent de o oligarhie sau de un interes de grup, care are curajul să-și asume schimbările dificile despre care am arătat că este nevoie.

Voi conlucra cu orice Guvern care folosește creșterea economică pentru a investi în România viitorului, orice Guvern care nu este gata să sacrifice interesele generațiilor viitoare pentru interese politice conjuncturale.

Îmi dau seama că, în perioada următoare, partidele își vor concentra eforturile asupra campaniei electorale. Adresez însă tuturor actorilor politici rugămintea ca România să nu fie blocată în următoarele luni doar pentru că la 30 noiembrie sunt alegeri parlamentare. Instituțiile statului trebuie să funcționeze responsabil, în interesul cetățeanului și nu în interesul unor partide.

Vă doresc tuturor succes în perioada electorală și să nu uitați că datorăm cetățenilor acestei țări șansa unei României mai bune.

Vă mulțumesc!

Departamentul de Comunicare Publică